

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:50
sssjournal.com

pp.6761-6776
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 06/10/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 26/11/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 26.11.2019

GENÇ İŞSİZLİĞİ SORUNUNUN AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DEKİ BOYUTLARI DIMENSIONS OF YOUTH UNEMPLOYMENT PROBLEM IN EUROPEAN UNION AND TURKEY

Öğr. Gör. Dr. Aslı ÖZEN ATABEY

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Maliye, Kahramanmaraş/Türkiye

Doç. Dr. Burcu KILINÇ SAVRUL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat, Çanakkale/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1935>

Reference : Özen Atabay, A. & Savrul Kılınç, B. (2019). "Genç İşsizliği Sorununun Avrupa Birliği ve Türkiye'deki Boyutları", International Social Sciences Studies Journal, 5(50): 6771-6776.

ÖZ

Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi AB ülkeleri ve Türkiye'de de işsizlik her zaman önemli bir sorun olmuştur. Özellikle dezavantajlı kesimlerden biri olarak değerlendirilen gençler arasındaki işsizliğin artması sorunun boyutunu daha da önemli hale getirmiştir. Nitekim gençler arasında işsizliğin artması beraberinde sosyal ve iktisadi birçok sorunu getirmektedir. 15-24 yaş arasında istihdam halinde olmayan, çalışmaya hazır, aktif olarak iş arayan bireyler genç işsiz olarak değerlendirilmektedir. Toplam talepte gerçekleşen azalışlar, ekonomik krizler, uygulanan işgücü ve eğitim politikaları, gençlerin iş hayatına karşı tutumları, tecrübe eksikliği, teknolojik gelişmeler gibi birçok makro ve mikro nedenden ötürü işgücü piyasasında gençler istihdam edilememektedir.

Genç işsizliğin nedenleri ve genç işsizliğine yönelik teorilerin yer aldığı çalışmada, AB ve Türkiye'deki gençler arasındaki işsizliğin boyutları ortaya konulmuş olup tarihsel süreçte uygulanan politikalar hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca genç işsizlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumları ayrıntılı olarak incelenerek profilleri çıkarılmaya çalışılmış, bu doğrultuda uygulanacak aktif ve pasif politikalara yön vererek söz konusu soruna isabetli çözüm yolları önermek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizlik, AB, Türkiye

ABSTRACT

Unemployment in the EU countries and Turkey, as in all countries of the world has always been a major problem. Especially the increase in unemployment among the young people who are considered as one of the disadvantaged groups has made the dimension of the problem even more important. As a matter of fact, the increase in unemployment among young people brings along many social and economic problems. Individuals between 15-24 years of age who are not in employment, ready to work and are actively looking for work are considered as young unemployed. Young people cannot be employed in the labor market due to many macro and micro reasons such as decreases in total demand, economic crises, applied labor and education policies, attitudes of young people towards business life, lack of experience and technological developments.

In a study of theories about youth unemployment and youth unemployment causes and located, the unemployment among young people in the EU and Turkey has demonstrated sizes are given information about the policies applied in the historical process. In addition, gender, age, education level of young unemployed people were examined in detail and it was aimed to propose appropriate solutions to this problem by directing the active and passive policies to be applied in this direction.

Key Words: Youth Unemployment, EU, Turkey

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı doktora tezinden üretilmiştir.

1.GİRİŞ

Genç işsizlik; cari ücret düzeyinden kanun veya örf ve adetle belirlenmiş saatler içerisinde çalışma istek ve iktidarına sahip olmasına ve iş aramasına rağmen istihdam halinde olmayan ve bu durum kendi isteği dışında gerçekleşmiş 15-24 yaş aralığındaki gençler arasındaki işsizlik türüdür.

Dinamik ve yaratıcı bir yapıya sahip olan gençlerin ekonomik büyüme ve kalkınma hamlelerinde itici bir güce sahip olması ayrıca genç işsizlerin yarattığı iktisadi ve sosyal sorunların çeşitliliği, onların istihdam edilmesini zorunlu hale getirmektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi'nin 2017'de yayınladığı Dünya Nüfus Tahminleri Raporu'na göre, 7,6 milyar olan dünya nüfusunun önemli bir kısmı gençlerden oluşmaktadır. Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) göre 2018 yılında nüfusu 82 milyon 3 bin 882 olan Türkiye'de, genç nüfus 12 milyon 971 bin 396 ile toplam nüfusun %15,8'ini oluşturmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30723>, 2019). Toplam nüfus içinde gençlerin payının yüksek olması ve faal nüfus içerisinde iş bulamayanların büyük bir kısmının gençlerden oluşması, genç işsizliğinin önemini arttırmaktadır.

Gençlerin yetişkinlere göre işgücü piyasasında iş bulmaları ve buldukları işte uzun süre istihdam edilmeleri daha zordur. Eğitim yetersizliği, tecrübe eksikliği, gençlerin çalışma karşısındaki tutum ve davranışları, işten çıkarmalarda alternatif maliyetlerinin yetişkinlere göre daha az olması gibi birçok nedenden dolayı gençler ya iş bulamamakta ya da kısmi süreli işlerde düşük ücretlerle geçici olarak istihdam edilmektedir.

Tüm dünya ülkelerinde 15-24 yaş grubundaki gençler çeşitli nedenlerden dolayı işsizlik, düşük ücret, uygun olmayan çalışma koşulları ile karşı karşıyadır. Yeterince istihdam alanı yaratılamaması, gençlerin mevcut potansiyellerini kullanmalarına engel olmakta ve bu durum, ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediği gibi sosyal sorunların artmasına neden olmaktadır.

2018 yılı itibariye AB'deki faal nüfus içerisindeki genç işsizlerin oranı %17,6 iken Türkiye'de bu oran %20,16'dır. Neredeyse her beş gençten birinin işsiz kalması demek olan bu soruna karşı tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi AB ve Türkiye de çözüm arayışı içerisindeyler.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Genç İşsizlik Kavramı

Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) göre işsiz; referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiçbir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 15 gün içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm kişiler olarak tanımlanmaktadır (www.tuik.gov.tr, 2019).

Ücretli veya kendi namına işi olmayan, halen ücretli veya kendi namına halihazırda çalışmaya hazır olan veya aktif olarak iş arayan 15-24 yaş arasındaki kişiler genç işsiz olarak kabul edilmektedir (Taş ve Bilen, 2014: 53). Kültürel, kurumsal ve politik birçok nedenden dolayı "gençlik" kavramının tanımlanması farklılık arz etmektedir (Gündoğan, 1999: 65). Örneğin; İngiltere'de 18-24, Kuzey İtalya'da 14-29, Güney İtalya'da 14-32 yaş arası genç nüfus olarak değerlendirilmektedir (O'Higgins, 2001: 10).

Gençlerin işsiz kalmalarının nedenleri arasında; toplam talepte yaşanan değişimler, ekonomik durgunluk ve yaşanan krizler, otorite tarafından uygulanan işgücü ve eğitim politikalarının yeterli olmaması, genç nüfusun fazla olması, düşük ücret uygulaması, teknolojik gelişmeler, istihdam giderleri, gençlerin iş hayatı karşısındaki tutumları ve etnik köken gibi nedenler sıralanabilir (Taş & Bilen, 2014: 43-54).

Genç nüfus dinamik ve yaratıcı bir yapı arz ettiği için, ülke ekonomilerinin büyümesinde ve kalkınmasında itici bir güç olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bu genç potansiyelin ekonomide bir güce dönüşebilmesi için ondan yararlanabilmek ve dolayısıyla belirli bir işte istihdam etmek şarttır. Hayatlarının en dinamik dönemlerinde iş bulamayan gençler hem sosyal hem de iktisadi açıdan sakıncalar yaratmaktadır. Bu yüzden bu sorunla karşı karşıya gelen tüm ülkeler gençleri istihdam etmenin çözüm yollarını aramaktadırlar.

Genç işsizlik ile ilgili "İş Arama Teorisi", gençlerin iş değiştirme sıklıklarından dolayı işsiz kaldıklarını öngörmektedir. Bu teori; genç nüfusun çalışma hayatına yeni katılmaları ve çalışma hayatı konusunda beceri düzeylerinin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle sorun çözme kabiliyetlerinin yetersiz olduğu, iş çevresine henüz yabancı oldukları, az yetenekli gençlerin okul hayatından olabildiğince erken ayrılma

eğiliminde oldukları ve iş hayatına atıldıklarında duydukları tatminsizlik nedeniyle sık sık iş değiştirme davranışı sergiledikleri önermelerini savunur (Yazar Aslan, 2014: 41 & Bedel, 2014: 51).

“Seçici İşten Çıkarma Teorisi” ne göre ise ekonominin durgun olduğu dönemlerde işverenler işçi alımını durdurmakta ve gençler için yeni iş imkanları sınırlı hale gelmektedir. Ayrıca teoriye göre işletmeler; genç işçilerin meslek içinde genellikle kendilerine en az yatırım yapan kişiler olmaları, çalışma hayatına en son katılan ve sıkça iş değiştirme eğilimi göstermeleri ve işten çıkma tazminatlarının işçinin hizmet süresi ile orantılı olmasından dolayı işçi çıkarma sırasında öncelikle gençleri işten çıkarırlar (Çetinkaya, 2010: 47-48).

Trend teorisi, genç işsizlik oranlarındaki artışı sosyal yapı ve sosyal davranışlar olmak üzere iki temel yaklaşım ileri sürerek açıklamaya çalışmaktadır. Sosyal yapı yaklaşımına göre, endüstriyel ekonomilerde çalışan genç bireyler işteki tatminsizlik nedeniyle daha cazip işler bulmak amacıyla iş değiştirmeyi sıklaştırmış iken yetişkin bireyler duyulan tatminsizliği iş değiştirme yerine grev gibi hareketlerle göstermeyi tercih etmektedirler (Gündoğan, 2001). Sosyal davranışlar yaklaşımında ise genç işsizliğindeki artış, genç işgücü arzı ve talebi arasındaki farklılığa ve kadınların istihdam oranındaki payının yükselmesine bağlanmıştır (Yazar Aslan, 2014: 43).

İkincil işgücü piyasasında gençler için iş alanlarında bir artış eğilimi olduğunu kabul eden “Yaşam Süreci Teorisi” gençlerin ücretlerin düşük, güvencesiz ve uzun süreli kariyer imkanlarının az olduğu işlerde daha çok istihdam edildiğini ve bu nedenden ötürü gençlerin iş değiştirme istekleri artsa da tecrübe eksikliği ve düşük eğitim seviyesinden dolayı yeni iş bulma şanslarının çok olmadığını ileri sürmektedir (Çetinkaya, 2010: 51).

Sıra işsizlik teorisi, iş piyasasında farklı yaş grupları arasındaki ücret farklılığı üzerinde durmakta olup; vasıflı, deneyimli ve yetişkin işçilerin göreceli olarak daha yüksek ücret alırken, genç işçilerin daha düşük bir ücret düzeyinde çalıştırıldığını ileri sürmektedir. Bu durum genç işçilerin daha yüksek ücretli iş bulmak amacıyla işi bırakmalarına neden olur. Teoriye göre gençlerin bu şekilde sık sık iş değiştirmeleri, tecrübe eksikliği ile sonuçlanarak yeni iş bulmalarını zorlaştırmaktadır (Kırcı, 2017: 1386).

3. GENÇ İŞSİZLİĞİN AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ

İşsizlik, tüm dünya ülkelerinde en önemli sorunlarından biri olup işsizlikten en çok etkilenen kesim ise gençlerdir. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu’na (UNFPA) göre, 7,715 milyar olan dünya nüfusunun önemli bir kısmı gençlerden oluşmaktadır (<https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboard>, 2019). Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu’na (TÜİK) göre 2018 yılında nüfusu 82 milyon 3 bin 882 olan Türkiye’de, genç nüfus, toplam nüfusun %15,8’ini oluşturmaktadır (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30723>, 2019). Toplam nüfus içinde gençlerin payının yüksek olması ve faal nüfus içerisinde iş bulamayanların büyük bir kısmının gençlerden oluşması, genç işsizliğinin önemini arttırmaktadır.

AB’de de işsizlikle ilgili ayrıntılı düzenlemeler 1990’lı yılların başlarında yapılmıştır. Bu konuda atılan ilk adım 1992 tarihli Maastricht Anlaşması’dır. Bu anlaşmada; istihdam düzeyinin artırılması ve bu düzeyin korunması, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve üye ülkelerin birbiriyle olan ekonomik ve sosyal uyumun ve dayanışmanın daha güçlü hale getirilmesi AB’nin temel öncelikleri arasında sayılmıştır. (Weishaupt and Lack, 2011: 11).

1993 yılında ise Avrupa Komisyonu AB’de yeni istihdam olanaklarının yaratılması, yaşamboyu eğitim ve mesleki eğitim sistemlerinin geliştirilmesi ve iç ve dış esnekliğin mümkün hale getirilmesi ile işsizliği azaltmayı amaçlayarak birlik içinde gerçek anlamda istihdamın konu edildiği ilk çalışma olan “Beyaz Kitap” ı yayınlamıştır (Alpagut, 2008: 8). Beyaz Kitap’a göre döngüsel, yapısal ve teknolojik olmak üzere üç tür işsizlik olup istihdam fırsatları yaratılarak, eğitim ve yetiştirme sistemlerini geliştirilerek ve aktif istihdam politikaları uygulamaları ile esneklik artışı sağlanarak bu sorunlar çözülebilecektir (Günlü, 2003: 13).

9-10 Aralık 1994’te Almanya’nın Essen şehrinde düzenlenen Essen Zirvesi’nde, istihdam oranlarında artış yaratmak için (Essen European Council, 1994: 8-9);

- Mesleki eğitimle ilgili harcamaların artırılması,
- Daha esnek yapılı bir iş organizasyonu yaratılması yoluyla verimlilik baz alınarak ücretlendirmenin yapılması ve girişimciliğin teşvik edilmesi,
- İşverenin ücret dışındaki işgücü maliyetlerinin azaltılması,

- Önce pasif sonra aktif olmak üzere işgücü piyasası politikalarının daha etkin hale getirilmesi,
- Gençler, uzun süreli işsizler, kadınlar, yaşlılar dezavantajlı kesimlere yönelik spesifik önlemlerin alınması şeklinde tedbirler alınması gerektiği ifade edilmiştir.

15-16 Aralık 1995'te Madrid ve 13-14 Aralık 1996 tarihinde İrlanda'nın Dublin şehrinde de istihdam konulu zirveler yapılmış ve 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması'nda işsizlik sorununa yönelik ortak bir istihdam politikasının oluşturulması tüm Avrupa ülkelerinin ortak görevi olduğu kabul edilmiştir (Canbey Özgüler, 2013: 86; Uşun, 2004: 73).

20-21 Kasım 1997 tarihli Lüksemburg İstihdam Zirvesi'nde AB üyesi ülkelerin istihdam politikaları arasında uyum sağlanabilmesi için "girişimcilik, istihdam edilebilirlik, uyarılma ve eşit olanaklar" olmak üzere dört esas belirlenmiştir (Dinan, 2005: 135). Ayrıca zirvede ilk istihdam rehber ilkeleri kabul edilerek üye devletlerin uymaları gereken kriterler oluşturularak 'yakınsama' süreci başlatılmıştır. Bu zirvede Avrupa İstihdam Stratejisi (AİS) ortaya konularak Mart 2000'de Lizbon, Mart 2001'de Stockholm ve Mart 2002'de Barselona Zirvelerinde geliştirilmiştir (Kesici ve Selamoğlu, 2005: 33-34).

Avrupa Komisyonu 14 Ocak 2003'te "Avrupa İstihdam Stratejisi'nin Geleceği: Tam İstihdam ve Herkese İyi İşler İçin Bir Strateji" bildirisini yayınlamış ve tam istihdam, işte kalite ve verimliliğin yükseltilmesi ve bütünleştirici ve kapsayıcı işgücü piyasalarının teşvik edilmesi amacı çerçevesinde üç yeni kılavuz tespit etmiştir (Gündoğan, 2006: 21-23).

2010 yılında açıklanan "Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme için Avrupa Stratejisi" raporu ile AB ekonomisinde dönüşüm yaratmak amaçlanmış ve 2020 yılına kadar gerçekleştirilecek olan hedefler belirlenmiştir (Akbaş ve Apar, 2010: 2). Temek fikri büyüme olan bu strateji kapsamında akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye odaklanılmıştır (European Commission, 2010);

2020'ye kadar gerçekleştirilmesi planlanan beş temel hedef arasında istihdamla ilgili olarak; 20-64 yaş arası nüfusta istihdam oranının % 69 düzeyinden % 75'e yükseltilmesi ve okulu erken bırakanların oranının % 15'ten yüzde 10 düzeyine indirilmesi, 30-34 yaş arasındaki nüfusta yükseköğrenim mezunlarının % 31 seviyesinden minimum % 40 seviyesine çıkarılması yer almaktadır (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Sosyal, Bölgesel Ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı, 2017).

AB'de gençler işsizlik, sosyal dışlanma ve yoksulluk sorunları ile karşı karşıya kalmakta olup sosyal dışlanma ve yoksulluğun temel kaynağı ise işsizlik olarak görülmektedir (Günlü, 2003: 28). Dolayısıyla AB özellikle uyguladığı politikalar yardımıyla bu sorunu çözme yoluna gitmektedir. AB ülkelerinde, gençler arasındaki işsizliği azaltmaya yönelik uygulamalar (Gündoğan, 1999: 73-75);

- Eğitim ve öğretim reformu,
- Meslek alanında yapılan eğitimin etkin ve verimli hale getirilmesi,
- Meslek seçimine yönelik danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi,
- İş tecrübesi eksikliğinin giderilmesine yönelik programlarının geliştirilmesi, şeklindedir.

Genç işsizliği büyük bir sorun olarak gören Avrupa Komisyon 30 Ekim 2000 tarihinde Yaşam boyu Öğrenme Memorandumu gerçekleştirmiştir. Genç işsizliği azaltmakta eğitimin önemine vurgu yapıldığı memorandumda, yaşam boyu öğrenme stratejilerinin altı temel unsuru içermesi gerektiği belirtilmiştir. Bunlar (European Commission White Paper, 2002);

- Ortak çalışma,
- Öğrenmeye karşı talebi doğru belirleme,
- Yeterli kaynağa sahip olma,
- Öğrenme ile ilgili imkanlara ulaşımı kolaylaştırma,
- Bireyler arasında öğrenme kültürü oluşturmaktır.

2001 yılına gelindiğinde gençlerle ilgili olarak istihdam edilebilirlik, fırsat eşitliği, girişimcilik ve istihdam yaratma hususunda Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Bankası'nın ortak çalışması ile Gençlik İstihdam Ağı oluşturulmuştur (Erdayı, 2009: 135).

21 Kasım 2001 tarihinde ise "Avrupa Gençliği İçin Yeni Bir Atılım-Beyaz Kitap" bildirgesi ile gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımının daha etkin hale getirilmesi ve gençlik alanında faaliyette bulunan kurum ve kuruluşların işbirliği içinde olması amaçlanmıştır (Gür ve Bahçeci 2014: 20). Bu amaçla birlikte; gençlerin istihdam şanslarını artırılması, genç girişimciliğin ve gençlerle ilgili yeni mesleklerin geliştirilmesi, hem işçilerin hem de işverenlerin işe adaptasyon süreçlerinin desteklenmesi, kadın erkek

olmak üzere her iki cinsiyetin eşit şekilde istihdam fırsatlarından yararlanması hedefleri belirlenmiştir. Tüm bu hedefler çerçevesinde ise bireysel danışmanlık hizmetlerinin gerektiği, eğitim sisteminin istihdamı arttıracak şekilde tekrar düzenlenmesi, gençlerin okuldan ayrılmalarının önlenmesi ve yeni teknolojileri kapsayan düzenlemelerin yapılması gibi konuların önemine değinilmiştir (European Commission 2000).

27 Haziran 2002 tarihli Avrupa Konseyi toplantısı ile “Gençlik Alanında Avrupa İşbirliği Çerçevesi”nde gençler ile işbirliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Yine 5-6 Mayıs 2003 tarihli, “Eğitim, Gençlik ve Kültür” konulu 2503. oturumu sonuç bildirgesinde; okulu erken bırakan genç sayısının azaltılması, orta öğretim sonrası eğitimin tamamlanması, gençlerin sahip olduğu temel becerilerin geliştirilmesi, yaşam boyu eğitime katılım sağlanması, insan kaynaklarına uzun vadeli yatırım yapılması, eğitim programlarının internet aracılığıyla sunumunun geliştirilmesi, gençlerle ilgili politikaların daha etkin şekilde geliştirilmesinin önemine vurgu yapılmıştır (Avrupa Konseyi 2503. Oturum, 2003).

Avrupa Komisyonu Mart 2005’te Avrupa Gençlik Paketi ile istihdam, bütünleşme ve toplumsal ilerleme alanlarında tüm üye ülkelerin harekete geçmelerini istemiş ve alınması gereken önlemleri belirtmiştir. Bu önlemlerden bazıları aşağıda belirtildiği gibidir (Şahin 2010: 178-179);

- Gençlerin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve genç istihdamını sürekli kılmak amacıyla karşılıklı öğrenme programları oluşturulmalı,
- Dezavantajlı gençlere yönelik sosyal içerme politikalarına önem verilmeli,
- Gençlerin eğitim alanında başarısız olmalarının önlenmeli,
- İş dünyasına, gençlerin mesleki bütünleşme sağlamasında sorumluk verilmeli,
- Genç girişimciliğin teşvik edilmesi ve desteklenmeli,
- Öğrencilerin yurtdışında istihdam edilmesi için fırsatlar yaratılmalı ve gençlerin hareketliliğinin teşvik edilmeli,
- AB üyesi ülkeler arasında işbirlikleri geliştirilmeli ve güçlendirilmeli,
- Ebeveynler arasında sorumlulukların dağıtılarak, iş ve aile hayatı arasında uzlaşma sağlanmalı,
- Çocuk dostu politikaların izlenmelidir.

Genç işsizliği sorunu, hemen hemen tüm ülkelerde görülmesine karşın, ortaya çıkma nedenleri ve beraberinde getirdiği sonuçlar ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, iktisadi ve toplumsal yapıları, demografik koşulları ile kültürel farklılıkları göz önüne alındığında ülkeden ülkeye değişkenlik gösterebilmektedir. Gelişmekte olan bir ülke olarak değerlendirilen Türkiye’de genç işsizliği; yüksek seviyelerde görülen kayıt dışı çalışma, eksik istihdam, iyi organize edilememiş sosyal güvencenin varlığı gibi bir dizi problemleri gündeme getirmektedir. Bunun yanında, işsizlik olgusu gençleri toplumsal hayatta ve kendi iç dünyalarında dışlanma ve çaresizliğe doğru sürüklenme tehdidiyle karşı karşıya bırakabilmektedir (Işıkoğlu, 2013).

İşsizlik problemini çözmek için Türkiye’de uygulanan politikalar; genellikle, işsizliği düşürmeye yönelik olan işe yerleştirme eğitim, danışmanlık, iş yaratma gibi “aktif politikalar” ve birey işsiz kalmasıyla birlikte gelir desteği sağlamak olan “pasif politikalar” olarak iki gruba ayrılır (Aydın, 2012: 3).

Türkiye’de aktif emek piyasası politikaları, günümüzde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ile gerçekleştirilmektedir. İşgücü piyasalarının yapısal sorunlarıyla mücadele ederek uzun dönemde işsiz bireylerin istihdam edilebilirliklerini sağlamaya çalışan işgücü piyasalarını düzenlemesine aktif istihdam politikaları denilmektedir (Bedel, 2014: 61). İŞKUR öncelikle uluslararası kuruluşlar ve Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı projeleriyle birlikte projeler yürütmektedirler. Son yıllarda İŞKUR’un projeleri genç ve kadın istihdamının yükseltilmesi üzerinedir. Söz konusu doğrudan ve dolaylı projelerden gençler ile ilgili olanlar şöyledir (Biçerli, 2003).

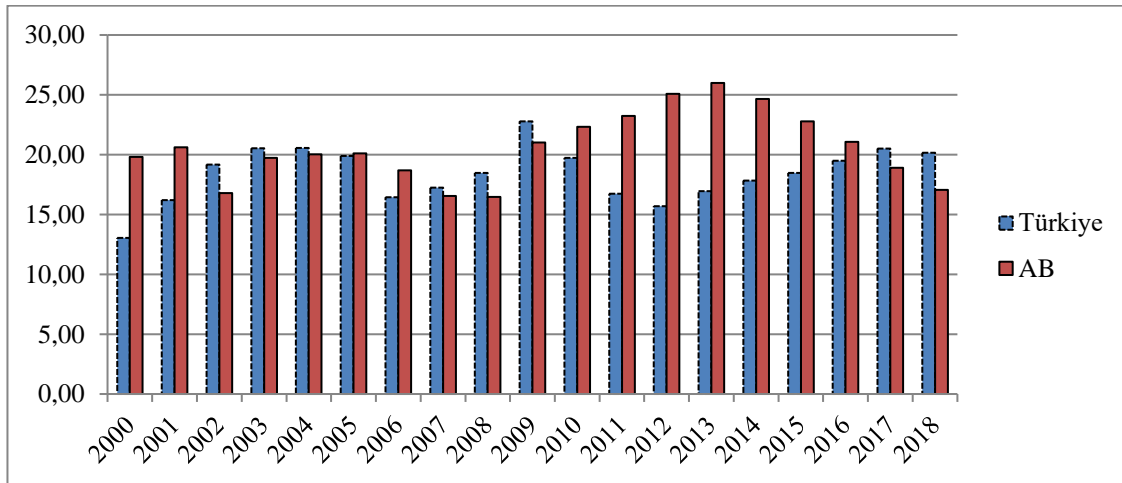
- Sektörler Arası İşbirliğine Dayalı İstihdamı Geliştirme ve Girişimciliği Destekleme Projesi
- Aktif İstihdam Tedbirleri ve Yerel Düzeyde Türkiye İş Kurumu’na Destek Projesi
- Gençlerin İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu
- Herkes İçin İnsana Yakışır İş: Antalya’da Gençlik İstihdam Programı

İşsizlik sigortası, kıdem tazminatı, ücret garanti fonu gibi pasif istihdam politikalarıyla işsizliğin meydana getireceği sosyal ve ekonomik problemleri düşürmede başarılı olsa da söz konusu yardımların cömert bir biçimde uygulamakta olan ülkelerde kişilerin iş arama süreçlerini yavaşlatmalarına sebep olmaktadır (Bedel, 2014: 17).

3.1. AB Ülkelerinde ve Türkiye’de Genç İşsizlik Oranı (%)

AB (28 Ülke) ve Türkiye’ye ait faal nüfus içerisindeki genç işsizlik oranları Şekil 1 de gösterilmiştir. Şekilden faydalanılarak AB’ye üye 28 ülkenin ortalamasına bakıldığında, genç işsizlik oranları 2000-2018 yılları arasında %16,47 ile %25,99 aralığında dalgalanmakta iken Türkiye’de aynı zaman sürecinde bu aralık %13,05-%22,78 şeklindedir. 2000 yılında Türkiye’deki genç işsizlik oranının %13,05 ile AB ortalamasının (%19,80) oldukça altında olduğu görülmektedir. Ancak takip eden yıllarda Türkiye’ye ait genç işsizlik oranları genel anlamda yükselmiş olup özellikle 2009 yılında %22,78 ile oldukça yüksek bir orana yükselmiştir. 2008 Küresel krizinin genç istihdamı üzerindeki olumsuz etkisinin göstergesi olarak değerlendirilebilecek bu oranların 2012 yılına kadar azalma takip eden yıllarda ise tekrar artma eğiliminde olduğu ve 2018 yılında %20,16 şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. AB ortalamasına bakıldığında özellikle 2008 yılından sonra artan genç işsizliğin 2013 yılından sonra azalma eğiliminde olduğu ve 2018 yılında neredeyse her altı gençten birinin işsiz kaldığı söylenebilir.

Dünya bankası resmi internet sitesinden alınan verilere göre hazırlanan Tablo 1, AB ülkeleri ve Türkiye’ye ait genç işsizlik oranlarını göstermektedir. Tablo 1’e göre AB’ye üye ülkelerden Yunanistan %43,59 en yüksek genç işsizlik oranına sahiptir. Nitekim özellikle 2012, 2013 ve 2014 yıllarında sırasıyla %55,3, %58,28 ve %52,41 oranlarında genç işsizlikle karşı karşıya olan ülkede her iki gençten en az birinin işsiz olduğu sonucu çıkarılabilir. 2009 yılında başlayan krizle birlikte 2010 yılında kemer sıkma politikalarının uygulandığı ülkede genç işsizlik oranları hızla yükselmeye başlamış özellikle 2012 yılında AB’nin ikinci kurtarma paketinden sonra uygulanan yeni kemer sıkma politikaları yüzünden 2013 yılında genç işsizlik en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Ancak ülkenin son yıllarda gençlerin istihdamına yönelik çalışmalarında başarılı olduğu, azalan genç işsizlik rakamlarından anlaşılmaktadır. 2014 yılından sonra ülkede %50’nin altına düşen gençler arasındaki işsizlik oranının ilerleyen yıllarda da azaldığı gözlenmektedir.

Şekil 1. AB ve Türkiye’ye Ait Genç İşsizlik Oranları (%)

Kaynak: World Bank verilerinden tarafımızca hazırlanmıştır.

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SL.UEM.1524.NE.ZS&country=#>

Yunanistan’da genç işsizlere yönelik olarak, bu gençleri istihdam eden işverenlere 21 aya kadar çeşitli sübvansiyonlar verilmektedir. Ayrıca özel sektörde ve kamuda faaliyet gösteren işletmelere özellikle genç işsiz kadınların istihdamı için personel yerleştirme programı uygulamaktadır (Biçerli, 2004).

Yunanistan’dan sonra en yüksek genç işsizlik rakamlarına sahip olan ülke ise İspanya’dır. Ülkede 9 Mayıs 2006’da, genç istihdamını artırmaya yönelik İstihdam ve Büyümenin Geliştirilmesi Anlaşması ile 16-30 yaş arası gençleri iş sözleşmesi ile istihdam eden işverenlere sosyal güvenlik prim indirimi yapılırsa da (Biçerli, 2004). 2008 Küresel Kriz’inin etkisi ile genç işsizlik oranları artmıştır. Ancak söz konusu ülkede 2014 yılından sonra gençlerin istihdamı artmış ve işsizlik azalmıştır. 2014 yılında %53,2 genç işsizlik oranına sahip olan ülkede, 2017 yılında %27 oranında bir düşme sağlanarak %38,57 oranına ulaşılmış ve 2018 yılında ise söz konusu oran %34,34 olarak gerçekleşmiştir.

AB’ye üye ülkeler arasında genç işsizliğin en düşük olduğu ülkeler ise % 6,20 oranı ile Almanya, % 6,73 ile Çek Cumhuriyeti, %7,16 ile Hollanda ve %9,39 ile Avusturya’dır. 13 AB üyesi ülke (İsveç, İspanya, Slovakya, Romanya, Portekiz, Letonya, İtalya, Yunanistan, Fransa, Finlandiya, Belçika, GKRY, Hırvatistan), birlik ortalamasının üzerinde genç işsizlik oranına sahiptir.

Almanya'nın genç istihdamında başarılı olmasının nedeni olarak çıraklık veya ikili eğitim sistemi gösterilebilir. İkili eğitim sistemi, yarı zamanlı mesleki okul ile yarı zamanlı işbaşı eğitimi kapsamaktadır. Çıraklık sisteminde ise 16-19 yaş arası gençler mesleğe göre iki yada üç buçuk yıl zaman sürecinde haftanın bir yada iki günü meslek okulunda diğer üç yada dört gün ise ilgili işyerinde eğitim almaktadır (Şahin, 2010: 209-210).

Hollanda'da genç işsizliğin düşük olması, sosyal taraflar arasındaki güçlü işbirliği, esnek istihdam uygulamalarının yaygın olması ve uyguladığı başarılı aktif istihdam politikaları ile ilişkilendirilebilir. Sosyal tarafların güçlü işbirliği yaklaşımında; sınıflar arasında güven ve dayanışma güçlü, geleneksel örgütlenme eğilimi yüksek, ücret yapısı adaletli ve ücret farklılıkları düşük olduğu gibi ayrıca sosyal güvenlik sistemi tüm kesimleri kapsayacak şekilde etkindir. Bu ülkede işsiz kaldıkları dönemde bireyler önemli gelir kayıpları yaşamamaktadırlar. (Werner, 1999: 19; Ferrera, vd, 2001: 174). İşgücü piyasasında esnek uygulamalarda ise Hollanda. istihdamın artırılmasına yönelik kısıtlayıcı yasal düzenlemelerden kaçınarak, işgücü piyasasının esnek bir yapıda olmasını hedeflemiştir (Selamoğlu, 2002: 40-41).

• **Tablo 1. AB Ülkeleri ve Türkiye'ye Ait Genç İşsizlik Oranları (%)**

	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Türkiye	13,05	19,16	20,56	16,43	18,47	22,78	19,74	16,73	15,68	16,94	17,83	18,48	19,48	20,52	20,16
AB (28ülke)	19,80	16,80	20,03	18,69	16,47	21,00	22,33	23,23	25,09	25,99	24,66	22,78	21,06	18,90	17,06
İsveç	9,48	12,93	18,54	21,50	20,21	25,03	24,78	22,80	23,64	23,54	22,88	20,40	18,93	17,92	16,81
İspanya	25,25	21,50	22,46	17,89	24,45	37,73	41,48	46,19	52,86	55,48	53,20	48,33	44,44	38,57	34,34
Slovenya	16,36	14,85	14,04	13,85	10,44	13,60	14,65	15,72	20,58	21,60	20,20	16,29	15,23	11,23	8,81
Slovakya	36,72	37,61	32,88	26,71	19,09	27,37	33,65	33,45	34,06	33,70	29,72	26,49	22,22	18,93	18,21
Romanya	17,81	19,8	22,33	21,44	18,60	20,75	22,11	23,91	22,56	23,73	24,02	21,66	20,60	18,32	16,24
Portekiz	8,25	10,46	14,05	16,50	16,66	20,31	22,75	30,26	37,92	38,10	34,77	31,95	27,95	23,87	20,31
Polonya	35,18	41,02	39,80	29,63	17,17	20,48	23,64	25,69	26,42	27,19	23,75	20,68	17,59	14,75	11,43
Hollanda	5,26	4,58	8,00	10,02	8,58	10,19	11,07	10,00	11,71	13,17	12,73	11,25	10,82	8,86	7,16
İngiltere	11,94	10,83	10,62	13,76	14,83	18,89	19,67	21,13	21,09	20,59	16,91	14,59	12,96	12,04	11,17
Lüksemburg	6,38	6,94	16,80	16,04	17,58	17,03	14,15	16,71	18,55	15,37	22,01	17,24	18,69	15,26	14,69
Letonya	21,27	25,29	21,82	13,62	13,62	33,34	36,15	31,00	28,53	23,22	19,62	16,33	17,29	16,99	12,20
İtalya	31,53	27,15	24,39	21,78	21,20	25,37	27,97	29,27	35,50	40,26	42,89	40,48	37,86	34,80	31,54
İrlanda	6,32	7,48	8,02	8,29	13,64	24,75	28,29	29,67	30,92	26,90	23,62	20,46	16,96	14,55	13,49
Macaristan	12,31	11,35	14,35	19,17	19,58	26,52	26,48	25,99	28,17	26,49	20,31	17,21	12,87	10,66	10,27
Yunanistan	29,20	25,84	26,12	24,97	21,87	25,69	32,95	44,69	55,30	58,28	52,41	49,83	47,30	43,59	39,90
Almanya	8,55	9,29	13,00	13,76	10,56	11,22	9,83	8,53	8,04	7,83	7,75	7,23	7,05	6,76	6,20
Fransa	20,63	18,93	19,76	21,33	18,33	22,95	22,55	21,94	23,65	24,05	24,22	24,67	24,62	22,29	20,78
Finlandiya	28,35	28,22	27,53	18,73	16,45	21,51	21,40	20,06	18,96	19,92	20,55	22,45	20,15	20,13	17,03
Estonya	23,90	20,24	25,66	25,66	12,12	12,02	27,39	32,92	22,37	20,86	18,68	14,96	13,09	13,40	12,10
Danimarka	6,72	7,07	7,79	7,68	8,03	11,83	13,97	14,24	14,14	13,05	12,62	10,84	12,00	11,04	9,35
Çek Cum.	16,99	15,38	19,85	17,49	9,87	16,64	18,34	18,07	19,51	18,97	15,86	12,60	10,51	7,95	6,73
Belçika	15,25	15,65	17,50	20,51	17,97	21,94	22,40	18,73	19,75	23,70	23,23	22,13	20,12	19,25	15,76
GKRY	10,18	7,75	8,66	9,98	9,04	13,81	16,60	22,40	27,75	38,91	35,95	32,77	29,06	24,70	20,17
Litvanya	28,56	20,44	20,26	9,98	13,35	29,55	35,71	32,58	26,67	21,89	19,25	16,30	14,45	13,26	11,11
Malta	11,84	15,31	18,30	15,49	11,66	14,53	13,24	13,34	13,85	12,73	11,69	11,64	10,70	10,58	9,16
Hırvatistan	37,3	36,31	32,76	28,88	23,68	25,24	32,37	36,65	42,08	50,01	45,51	42,33	31,27	27,35	23,71
Bulgaristan	33,33	35,61	24,47	19,51	12,73	16,16	21,92	25,03	28,09	28,36	23,77	21,65	17,22	12,93	12,68
Avusturya	6,30	7,16	12,12	9,79	8,51	10,68	9,47	8,94	9,40	9,67	10,28	10,59	11,25	9,80	9,39

Kaynak: World Bank verilerinden tarafımızca hazırlanmıştır.

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SL.UEM.1524.NE.ZS&country=#>

Hollanda; gençlerin çıraklık yaptığı veya işten çıkarılanları tekrar işe alan işverenlere sübvansiyonlar vermek, O&O Gençlik Modeli ile çıraklık eğitimi bitirdikten sonra iş garantili programlara geçiş yapmayı sağlamak, işten çıkarılanları yeniden eğitime yönlendirmek için sübvansiyonlar vermek gibi aktif istihdam politikaları sayesinde genç istihdamında başarılı bir örnek olarak gösterilebilir (Şahin, 2010: 196-197).

Türkiye genç nüfus açısından avantajlı bir ülke olmasına rağmen bu nüfusun tamamını istihdam edecek kapasitede olmadığı, ülkenin yüksek genç işsizlik rakamlarından anlaşılmaktadır. Türkiye'de oldukça yüksek olan genç işsizlik 2000 yılında %13,05 iken takip eden yıllarda artış göstermiş ve 2009 yılında en yüksek değer olan % 22,78'e ulaşmıştır. Küresel krizin genç işsizlik rakamlarının yükselmesinde etkili olduğu bu dönemde Türkiye, 28 AB ülkesinin ortalamasından daha yüksek genç işsizlik rakamlarına ulaşmıştır. 2009 yılından itibaren genç işsizlik rakamlarında düşme yaşansa da 2012 yılından sonra Türkiye'deki gençler arasında işsizliğin arttığını işaret eden veriler göze çarpmaktadır. TÜİK rakamlarına göre 2010 yılında %9,2 takip eden 2011 yılında ise %8,8'lik yüksek ekonomik büyümenin ardından, iç ve dış talebin dengelenmesine yönelik bazı tedbirler alınmış ve 2012 yılında büyüme hızı %2,1 olarak gerçekleşmiştir (Sungur, 2015: 249). 2012 yılında ekonomik büyüme oranındaki bu düşüşün takip eden yıllarda istihdamı olumsuz etkileyerek gerek işsizlik gerekse genç işsizlik rakamlarının yükselmesine neden olduğu sonucuna varılabilir.

2011 yılında Suriye’de ortaya çıkan iş savaş nedeniyle savaşı takip eden yıllarda Türkiye’ye çok sayıda Suriye’li sığınmak durumunda kalmıştır. Avrupa ülkelerindeki refah şövanizmi nedeniyle sığınmacıların büyük bir bölümünün Türkiye’ye iltica etmesi ülkenin işgücü piyasasında etkiler yaratmıştır (Akcan 2018: 65).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Türkiye’ye sığınan kayıtlı geçici koruma altındaki 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun; 2017 yılı itibari ile 692.758, 16.05.2019 tarihi itibari ile 815.128 kişi olduğunu, kayıtlı toplam Suriyeli sayısının %22,6’sının gençlerden oluştuğunu açıklamıştır. Dolayısıyla bu durum da 2012 yılından sonra artan genç işsizlik rakamlarının nedenleri arasında gösterilebilir (www.goc.gov.tr).

2018 yılında %20,16 seviyesinde oldukça yüksek bir oranın yani her beş gençten birinin işsiz olduğu bu durum, Türkiye’nin gençlerin istihdam edilebilirliğinin artırılması için gerekli önlem ve uygulamalar konusunda etkili ve verimli adımları acilen atması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

3.2. AB ve Türkiye’de Cinsiyet Durumuna Göre Genç İşsizlik

İşgücü piyasasında işsiz bireyler arasında gençlerin yetişkinlere göre dezavantajlı olduğu bilinmektedir. Genç işsizlik oranlarının, işsizlik oranlarından genel anlamda daha yüksek olması bu durumu destekleyen en iyi göstergedir. Ayrıca genç kadınların, erkeklere oranla eşit imkan ve olanaklara sahip olamamalarından dolayı işsizlikten daha çok etkilendiği tezi de savunulmaktadır.

Dünya Bankası veri tabanından elde edilen verilerle hazırlanan Tablo 2, Türkiye ve AB’deki genç işsizlik oranlarını cinsiyet durumlarına göre göstermektedir. Tabloya göre; 2000 yılında AB’de genç kadın ve erkekler arasındaki işsizlik oranı sırasıyla %20,95 ve %18,93 olup, bu oranlar Türkiye’dekinden daha yüksektir. Ancak takip eden yıllarda durumun değişerek Türkiye’de her iki cinsiyet grubunda da genç işsizlik oranlarının artmakta, buna karşılık AB’de azalmakta olduğunu görmekteyiz. Bir diğer ilginç tespit ise küresel kriz sonrası genç işsizlik oranları yükselmiş, fakat 2009 yılından sonra hem kadın hem erkek gençler arasındaki işsizlik Türkiye’de azalırken AB’de artmaya başlamıştır. AB’de bu artış 2013 yılına kadar devam etse de takip eden yıllarda alınan önlemlerle genç işsizlik rakamları daha düşük seviyelere indirgenmiştir. Aynı başarı Türkiye’de sağlanamamış ve 2012 yılından sonra her iki cinsiyet grubunda da genç işsizlik rakamları artış göstermiştir. 2018 yılı itibariyle tabloya göre, Türkiye’de erkeklerde genç işsizlik oranı %17,64 iken AB’de %17,22’dir. Genç kadınlar arasındaki işsizlik ise 2018 yılında Türkiye’de %25,03 gibi oldukça yüksek ve %16,90 olan AB ortalamasından yaklaşık %48 daha fazladır.

Tablo 2’den AB’deki 15-24 yaş grubu erkeklerin işsizlik oranının, 2000-2008 yılları arasında genç kadınlardan daha az iken 2008 yılından sonra bu durumun değiştiğini, genç erkeklerdeki işsizlik oranının arttığını görmekteyiz. 2000 yılındaki AB’ye üye 28 ülkenin cinsiyete göre genç işsizlik ortalamasına bakıldığında kadınlarda %20,95 olan oran, erkeklerde %18,93’tür. 2008 yılında her iki cinsiyette neredeyse birbirine eşit olan bu oranlar, kadınlarda %16,92 erkeklerde ise %16 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılına gelindiğinde eşitliğin bozulduğunu ve durumun tam tersine döndüğünü görmekteyiz. Söz konusu yılda kadınlar arasındaki genç işsizlik oranı %20,23’e, erkekler arasında ise %21,52’ye yükselmiştir. 2018 yılında ise yine kadınlarda genç işsizlik oranı erkeklere göre daha düşük olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2. Türkiye ve AB’de Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranları (%)

Ülkeler	Cinsiyet	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Türkiye	Kadın	11,85	14,41	17,08	18,87	20,72	20,58	17,44	17,53	18,86	22,47	20,71	18,96	17,84	19,69	20,23	22,18	23,53	25,64	25,03
	Erkek	13,22	16,58	19,63	20,59	19,80	18,89	15,42	16,48	17,62	22,22	18,66	15,12	14,19	15,05	16,22	16,12	16,90	17,32	17,64
AB (28)	Kadın	20,95	22,00	17,69	20,33	20,41	20,68	19,57	17,36	16,92	20,23	21,93	23,14	24,82	25,85	24,47	22,53	20,79	18,65	16,90
	Erkek	18,93	18,03	18,91	19,16	19,68	19,49	17,86	15,78	16,00	21,52	22,59	23,37	25,40	26,18	24,90	23,05	21,34	19,16	17,22

Kaynak: World Bank verilerinden tarafımızca hazırlanmıştır.

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SL.UEM.1524.FE.NE.ZS&country=>

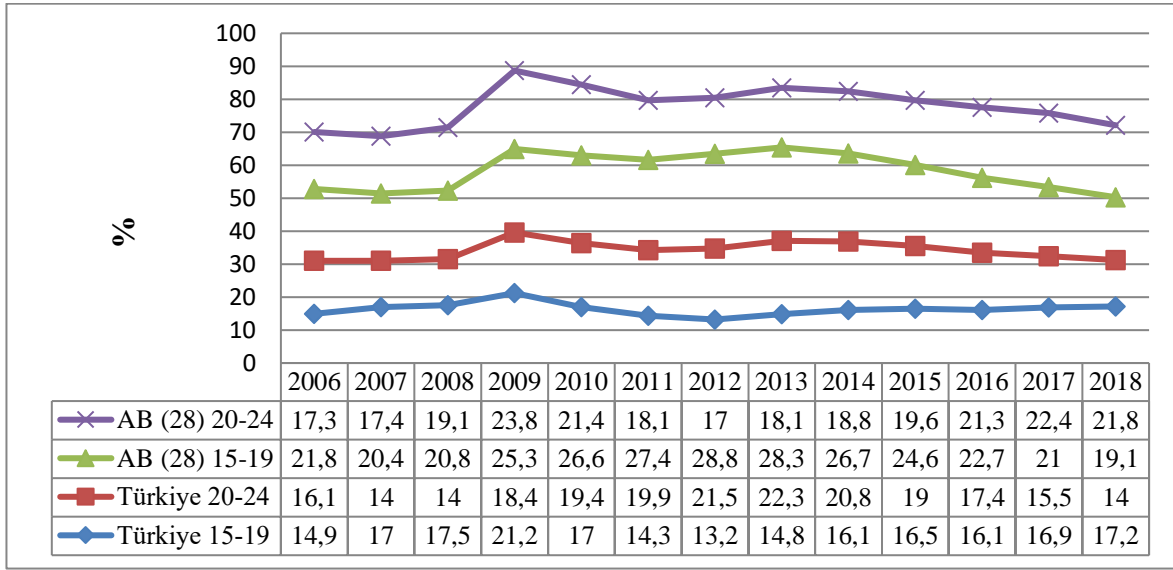
2000-2018 dönemine ait verileri içeren Tablo 2’deki genç işsizlik oranları, Türkiye’de kadınların erkeklere oranla işsizlik sorunu ile daha fazla karşı karşıya kaldığını açıkça gözler önünde sermektedir. Söz konusu dönemde kadınlar arasındaki genç işsizlik oranı erkeklerden fazla olmakla birlikte, 2008 Küresel Krizi sonrası her iki cinsiyette de genç işsizlik oranlarının yükseldiği görülmektedir. 2000-2010 döneminde tabloya göre kadın ve erkekler arasındaki genç işsizlik oranları oldukça yakın seyrederken 2011 yılından

sonra makasın ağzının açıldığı gözlenmektedir. Kadın genç işsizlerin oranı sürekli artış göstermiş ve 2011 yılında %18,96 olan söz konusu oran 2017'ye gelindiğinde %25,64'e ulaşmıştır. Aynı zamanda bu oran 2000-2018 döneminde gerçekleşen en yüksek değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkekler arasındaki genç işsizlik oranı ise 2000 yılında %13,22 iken 2009 yılında %22,22'ye kadar yükselmiştir. Takip eden yıllarda söz konusu oran bir miktar azalsa da 2013 yılından sonra tekrar artmaya başlamış ancak bu artış kadınlara nispeten sınırlı olmuştur

3.3. AB ve Türkiye'de Yaş Grubuna Göre Genç İşsizlik Göre Genç İşsizlik

Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye ve AB için de ciddi bir sorun olan genç işsizlik, 15-19 yaş arası ve 20-24 yaş arası olmak üzere iki gruba ayrılarak incelenebilmektedir. EUROSTAT verilerine göre hazırlanan Şekil 2. Türkiye'deki yaş grubuna göre genç işsizlik oranlarını, AB (28 ülke) ile karşılaştırmamıza imkan sağlamaktadır. Şekil 2'den çıkartılabilecek en ilginç sonuç, 2006-2018 yılları arasında genel olarak Türkiye'de 20-24 yaş grubundaki, AB'de ise 15-19 yaş grubundaki gençler arasındaki işsizlik oranlarının daha yüksek olmasıdır. Bir diğer husus ise son birkaç yılda Türkiye'de her iki yaş grubundaki genç işsizlik oranı artarken AB'de düşüyor olmasıdır.

Şekil 2. Türkiye ve AB'nin Yaş Grubuna Göre Genç İşsizlik Oranları (%)

Kaynak: Eurostat verilerinden tarafımızca hazırlanmıştır. <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Türkiye'de 15-19 yaş grubunda en düşük işsizlik %13,2 oranı ile 2012 yılında yaşanmıştır. Aynı yaş grubunda en yüksek oran ise %21,2 ile 2009 yılına aittir. 2018 yılında bu oran %17,2'ye kadar düşmüştür. Türkiye'de 15-19 yaş arası gençler arasındaki işsizlik oranının, 20-24 yaş arasındaki gençlerden daha düşük olduğu söylenebilir. 15-19 yaş grubundaki gençlerin büyük bir çoğunluğunun eğitim hayatlarını sürdürüyor olmaları, bu yaş grubundaki işsizlik rakamlarının diğer gruba oranla daha düşük olmasının nedeni olarak gösterilebilir (Şentürk, 2018: 50).

AB'de 15-19 yaş grubundaki işsizlik rakamlarının oldukça yüksek olması dikkat çekicidir. 2006-2018 yılları arasında 15-19 yaş grubuna ait en düşük işsizlik oranı %19,1 ile 2018 yılına ait iken, en yüksek oran %28,8 ile 2012 yılında gerçekleşmiştir.

2006-2018 döneminde AB'deki 20-24 yaş grubuna ait en düşük işsizlik oranı %17 ile 2012 yılında görülmekte olup en yüksek oran ise %23,8 ile 2009 yılında gerçekleşmiştir. 15-19 yaş grubu ve 20-24 yaş grubuna ait en düşük ve en yüksek işsizlik oranının gerçekleştiği yıllar paralellik göstermektedir.

3.4. AB ve Türkiye'de Eğitim Seviyesine Göre Genç İşsizlik

Genç nüfus dinamik bir yapıya sahip olduğu için ülkelerin ekonomik büyümelerinde oldukça önemlidir. Ancak genç nüfusun ekonomik büyümeye katkısının sağlanabilmesi için eğitime yönelik politikalar uygulamaya konularak istihdam olanaklarının artırılması, zorunlu bir husustur. Çünkü genç nüfusun işsiz kalması, ekonomik kayıpların yanı sıra sosyal ve psikolojik sorunlar da yaratmaktadır.

Genç işsizliği önemli ölçüde etkileyen bir unsur olan eğitim düzeyi ile ilgili yapılan değerlendirmelerde Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması 2011 (ISCED, 2011) kullanılmaktadır. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)

tarafından eğitim istatistiklerinin ve karşılaştırılabilir göstergelerin toplanması, derlenmesi ve bu bilgilerle hem ulusal hem de uluslararası düzeyde standart kavram, tanım ve sınıflamaların sunulması için bir araç olarak tasarlanmıştır (www.yok.gov.tr).

UNESCO'nun 2012 yılında yayınladığı ISCED 2011 dokümanına göre eğitim düzeyleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir (UNESCO, 2012):

- Seviye 0-2: Temel eğitimden daha az, temel eğitimin (ilköğretim) ilk aşaması ve temel eğitimin ikinci aşaması (okul öncesi eğitim, ilkokul ve ortaokul eğitimi)
- Seviye 3-4: İleri ortaöğretim ve ortaöğretim sonrası üniversite derecesinde olmayan eğitim (lise, lise sonrası yükseköğretim olmayan eğitimi)
- Seviye 5-8: Yüksek Öğretimin ilk ve ikinci aşaması (kısa süreli yükseköğretim, lisans, yüksek lisans ve doktora)

Tablo 3, Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması 2011 (ISCED 2011) eğitim düzeylerine göre Türkiye ve AB'deki genç işsizlik oranlarını göstermektedir.

Genel kanı her ne kadar eğitim arttıkça işsizliğin azalacağı yönünde olsa da, Tablo 3'den görüldüğü üzere Türkiye'de 2006-2018 döneminde gençler arasındaki eğitim seviyesi arttıkça genç işsizlik oranları da artmaktadır. Nitekim ülke 2006 yılında 0-2 eğitim seviyesinde % 13,4 olan genç işsizlik oranı, 3-4 eğitim seviyesinde % 20,1'e ve 5-8 eğitim seviyesinde ise % 23,6'ya yükselmiştir. Bu oranlar 2017 yılında 0-2 eğitim seviyesinde % 15,1, 3-4 eğitim seviyesinde % 22,6 ve 5-8 eğitim seviyesinde % 33,6 değerinde gerçekleşmiştir. Türkiye söz konusu dönemde ISCED 2011'e göre en yüksek eğitim seviyesi olarak değerlendirilen 5-8 eğitim seviyesinde, diğer eğitim seviyelerine kıyasla oldukça yüksek genç işsizlik oranlarına sahiptir.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde eğitim düzeyi ile işsizlik arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışmada eğitimin işsizliği azaltamayabileceği ileri sürülmüştür. Bu durumun nedenleri arasında ise (Bağcı, 2018: 355);

- Eğitimin, işgücü kalitesinin artırılması ve işgücü piyasalarının ihtiyaçlarının karşılanması hususunda şekillendirilememesi (Milevska Kostova ve Biljana Kotevska, 2011: 262)
- Sosyal, istihdam ve eğitim politikaları arasındaki koordinasyon eksikliği yüzünden çelişkilerin yaşanması (Milevska Kostova ve Biljana Kotevska, 2011: 251)
- Eğitimin kısa vadede değil uzun vadede işsizlik üzerinde olumlu yansımaları olması,
- Gelişmekte olan ülkelerde yüksek eğitim düzeyi gerektiren istihdam alanlarının yetersizliği,
- Okul tabanlı istihdam alanlarının yetersizliği, asgari ücret uygulaması ve staj ve benzeri uygulamalar sayılabilir (Bağcı, 2018: 355).

Tablo 3, Türkiye'deki eğitim seviyesine göre genç işsizlik oranlarını göstermekle birlikte ayrıca karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla AB'ye (28 ülke) ait verileri de içermektedir. EUROSTAT veri tabından yararlanılarak elde edilen söz konusu tabloya göre Türkiye'de, eğitim seviyesi arttıkça gençler arasındaki işsizlik artarken, AB'de azalmaktadır.

Türkiye'de 0-2 eğitim seviyesindeki genç işsizlik oranları, diğer eğitim seviyelerindeki oranların altındadır. Bu durum, eğitim seviyesi en düşük gençler arasındaki işsizliğin, eğitilmiş gençlere göre daha az olduğunun göstergesidir. En yüksek düzey 5-8 eğitim seviyesindeki genç işsizlik oranlarının diğer iki eğitim düzeyindeki işsizlik oranlarının üzerinde seyretmesi ise daha önce de belirtildiği gibi, Türkiye'de yüksek eğitim almış gençler arasındaki işsizliğin daha yaygın olması demektir. 3-4 eğitim seviyesindeki gençlerin işsizlik oranları, düşük eğitimli gençlerdeki işsizlik oranlarından fazla ancak yüksek eğitimli gençlere ait işsizlik oranlarının altında seyretmektedir. Özetle; Türkiye'de gençler arasında eğitim seviyesi arttıkça işsizlik de artmaktadır. İş dünyasının ihtiyaçları ile alınan eğitimin birbirine uygun olmamasının kanıtı sayılabilecek bu durum, mesleki eğitimin ülkenin istihdam alanlarında istek ve ihtiyaç duyulan nitelikleri sağlayacak doğrultuda şekillenmesi zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de 2006-2018 döneminde Tablo 3'de belirtilen veriler ışığında ISCED 2011'e göre 0-2 eğitim seviyesinde en düşük genç işsizlik oranı (% 12,6) 2012 yılında, en yüksek oran (% 19,5) ise 2009 yılında gerçekleşmiştir. 3-4 eğitim seviyesinde en düşük genç işsizlik oranı (%17,2) 2012 yılında gerçekleşmiş olup, en yüksek oran (%26,5) yine 2009 yılına aittir. 5-8 eğitim seviyesinde yani en yüksek eğitimi almış

gençler arasında en düşük işsizlik (%23,6) 2006 yılında gerçekleşmiş olup, en yüksek oran (%33,6) ise 2017 yılına aittir. 2017 yılındaki 5-8 eğitim seviyesinde olan gençler arasında %33,6 oranında gerçekleşen işsizlik oranı, yüksek eğitim görmüş her üç gençten birinin işsiz kaldığını ifade etmekte olup eğitim sistemimizin gözden geçirilmesi gereğini ortaya koymaktadır.

AB'ye ait verilere Tablo 3 yardımıyla bakıldığında ise eğitim seviyesi ile genç işsizlik oranları arasındaki ters yönlü ilişki göze çarpmaktadır. Nitekim AB'ye üye 28 ülkenin eğitim seviyesine göre genç işsizlik oranlarının ortalamasını gösteren tabloya göre 2006-2018 döneminde gençler arasındaki eğitim seviyesi arttıkça genç işsizlik oranları azalmaktadır. ISCED 2011'e göre en düşük eğitim seviyesi olarak nitelendirilen 0-2 eğitim seviyesindeki gençler arasında, yüksek oranda işsizlik mevcut iken, 3-4 eğitim seviyesindeki gençlerin işsizlik oranları daha düşüktür. Örneğin, 2006 yılında 0-2 eğitim seviyesindeki genç işsizlik %21,6 iken, 3-4 eğitim seviyesinde %15,9'dur. Yine takip eden yıllarda bu durum değişmemiş ve düşük eğitim seviyesindeki gençlere ait işsizlik oranları, daha yüksek eğitilmiş gençlerden fazla olmuştur. 2018 gelindiğinde ise 0-2 eğitim düzeyinde genç işsizlik %21,9 iken, 3-4 eğitim seviyesinde %13,4 olarak gerçekleşmiştir.

En yüksek eğitim seviyesi olarak kabul edilen 5-8 eğitim seviyesinde ise genç işsizlik oranlarının, diğer eğitim seviyelerine kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. 2006 yılında 5-8 eğitim seviyesindeki genç işsizlik %13,6 iken 2018 yılında bu oran %11'e düşmüştür.

Tablo 3'e göre 2008 sonrasında her üç eğitim seviyesindeki genç işsizlik oranlarında ciddi miktarda artış gerçekleşmiştir. Bu artış, Türkiye'de olduğu gibi AB ülkelerinin de 2008 Krizinden şiddetli şekilde etkilendiğini bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca birlikteki tüm eğitim seviyelerindeki genç işsizlik oranlarının 2013 yılında en yüksek değerlere ulaştığı görülmektedir. Birliğe ait genç işsizlik oranının 2013 yılında artmış olmasının muhtemel nedenlerinden biri olarak, yüksek işsizlik rakamlarına sahip bir ülke olan Hırvatistan'ın söz konusu yılda AB'ye üye olması gösterilebilir. Küresel krizin etkisi ile gerçekleşen bu artışlar, Türkiye'de kısa süreli olmuş ve 2009 yılından sonra söz konusu oranlar azalmaya başlamıştır. AB'de ise kriz, işsizlik oranları üzerindeki etkisini uzun süre devam ettirmiştir. Birlik, ancak 2013 yılı sonrasında işsizlik oranlarını kısmen düşürmeye başlamış ve bu başarı 2018 yılına kadar devam etmiştir.

Tablo 3. Türkiye ve AB'ye Ait Eğitim Seviyesine Göre Genç İşsizlik Oranları (%)

Ülkeler	Eğitim Düzeyi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Türkiye	0-2	13,4	14,5	15,6	19,5	16,3	13,2	12,6	13,9	14,7	15,2	15,2	15,1	15,8
	3-4	20,1	19,5	20,7	26,5	23,2	19,7	17,2	18,5	19,8	19,9	21,7	22,6	22,0
	5-8	23,6	25,6	27,5	30,4	29,8	27,7	25,7	26,4	27,7	28,9	30,3	33,6	30,1
AB (28)	0-2	21,6	20,4	21,6	26,6	28,0	28,8	31,0	31,5	30,2	28,0	26,5	24,2	21,9
	3-4	15,9	13,6	13,1	17,3	18,5	19,0	20,4	21,0	19,9	18,1	16,5	14,8	13,4
	5-8	13,6	11,6	11,7	15,7	16,4	16,9	18,1	18,9	16,6	15,4	13,8	12,2	11,0

Kaynak: Eurostat verilerinden tarafımızca hazırlanmıştır

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_urgaed&lang=en

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyanın büyük bölümünde genç işsizlik ciddi bir sorundur. ekonomik, sosyal ve psikolojik birçok olumsuz etkisi bulunan bu sorunun nedenleri arasında, istihdam alanlarının yetersiz olması, yaşanan ekonomik krizler, gençlerin çalışma hayatına karşı tutumları, etnik köken, talepte ortaya çıkan değişimler, eğitim düzeyinin yetersizliği, gençlerin işverenlerin beklentilerine uygun nitelikte olmaması gibi makro ve mikro nedenler sayılabilir. AB ve Türkiye bu nedenleri sorgulayarak genç işsizliği azaltmak amacıyla çeşitli aktif ve pasif politikalar uygulamaya koymaktadırlar. Ancak istatistiki veriler değerlendirildiğinde uygulanan politikaların hedeflenen sonuçlara ulaşmada yeterli olmadığı görülmektedir.

AB ve Türkiye'deki genç işsizlik sorunun boyutlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada 2000-2018 yılları arasındaki istatistiki veriler ortaya konulmuştur. AB genelinde 2018 yılında genç işsizlik %17,06 oranında iken Türkiye'de bu oran %20,16 ile neredeyse her beş gençten birinin işsiz olması olarak ifade edilebilecek oldukça yüksek bir seviyededir. Gerek AB'de gerekse Türkiye'de özellikle 2008 yılından sonra artan genç işsizliğin 2013 yılından sonra azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. Ancak her ne kadar genç işsizlik oranlarında azalma yaşanmış olsa da hala söz konusu sorunun boyutları büyük boyuttadır.

İşsizlik sorununda cinsiyet, yaş ve eğitim durumu önemli bir etkidir. İş tecrübesi açısından yeterli olmayan gençler, ayrıca bu gibi diğer olumsuz faktörlerin de etkisiyle istihdam olanağı bulamamaktadır.

Çalışma kapsamında AB ve Türkiye'deki genç işsizler cinsiyet, yaş ve eğitim durumları açısından incelenmiştir.

AB genelinde 2000-2006 yılları arasında genç kadın ve genç erkekler arasındaki işsizlik oranları Türkiye'dekinden fazla iken takip eden yıllarda bu durum değişmiş ve Türkiye'de her iki cinsiyet grubundaki genç işsizlik oranları artmış, buna karşılık AB'de azalma eğilimine girmiştir. Küresel kriz sonrası genç işsizlik oranları gerek AB'de gerekse Türkiye'de yükselmiş, fakat 2009 yılından sonra her iki cinsiyetteki gençler arasındaki işsizlik Türkiye'de azalırken AB'de artmaya başlamıştır. AB'de bu artış 2013 yılına kadar devam etse de takip eden yıllarda alınan önlemlerle genç işsizlik rakamları daha düşük seviyelere indirgenmiştir. Aynı başarı Türkiye'de sağlanamamış ve 2012 yılından sonra her iki cinsiyet grubunda da genç işsizlik rakamları artış göstermiştir. AB genelinde 2018 yılında genç kadınlarda işsizlik %16,90 oranında iken genç erkeklerde %17,22'dir. Türkiye'de aynı yıl genç kadınlarda işsizlik %25,03 oranında iken genç erkeklerde %17,64'tür.

Genç nüfusun 15-19 yaş arası ve 20-24 yaş arası olmak üzere iki gruba ayrılarak incelendiği çalışmada genel olarak Türkiye'de 20-24 yaş grubundaki, AB'de ise 15-19 yaş grubundaki gençler arasındaki işsizlik oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. AB genelinde 2018 yılında 15-19 yaş arası gençlerde işsizlik %19,1 oranında iken 20-24 yaş arası gençlerde %21,8'dir. Türkiye'de aynı yıl 15-19 yaş arası gençlerde işsizlik %17,2 oranında iken 20-24 yaş arası gençlerde %14'tür.

AB'de eğitim seviyesi ile genç işsizlik oranları arasındaki ters yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. 0-2 eğitim seviyesindeki gençler arasında, yüksek oranda işsizlik mevcut iken, eğitim seviyesi arttıkça genç işsizlik oranları azalmıştır. Türkiye'de ise eğitim seviyesi arttıkça gençler arasındaki işsizlik artış göstermektedir. AB'de 2018 yılında 0-2 eğitim düzeyinde genç işsizlik %21,9 iken, 3-4 eğitim seviyesinde %13,4 ve 5-8 eğitim düzeyinde ise %11 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de aynı yıl bu oranlar 0-2 eğitim düzeyinde genç işsizlik %15,8 iken, 3-4 eğitim seviyesinde %22,0 ve 5-8 eğitim düzeyinde ise 30,1 düzeyindedir.

Türkiye ve AB, iktisadi ve sosyal açıdan önemli bir sorun olarak karşımıza çıkan genç işsizlik sorununa kalıcı çözüm yolları bulmak amacındadır. Bu bağlamda gençlerin işsiz kalmasının ardında yatan nedenlerin doğru tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması isabetli olabilecektir. Özellikle Türkiye'de genç işsizliği sorununun boyutları ve etkileri konusunda gündem oluşturulması, ilgili kesimlerin dikkatlerinin bu konuya yönlendirilmesi ve ulusal ve/veya uluslararası politikalarla çözüm yolları bulunması gerekmektedir. İstihdam politikalarının doğrudan gençler üzerinde etkili içerikte tasarlanması faydalı olacaktır. Özel kesim, kamu kesimi ve STK'larla ortak yürütülecek projelerle gençlerin kendi yeteneklerine uygun alanlarda iş kurmasını desteklemek gençlerin iş dünyasına adım atmasını sağlayabilecektir. İşverenlere genç istihdamına yönelik teşvikler vermek, gençlerin toplam talepteki değişimler yada krizler neticesinde ilk olarak işten çıkarılan kesim olmalarını önlemeye yönelik tedbirler almak yönünde uygulanacak politikalar gençlerin istihdamını arttırabilmektedir.

Genç işsizliğin incelendiği bu çalışmada AB ve Türkiye'deki işsiz gençlerin farklı yapısal özelliklerde olduğu tespit edilmiştir. Örneğin AB'de 15-19 yaş grubundaki gençler arasında işsizlik daha yaygınken Türkiye'de 20-24 yaş grubunda daha yaygındır. Yine eğitim düzeyi arttıkça AB'de genç işsizlik azalırken Türkiye'de artmaktadır. Dolayısıyla AB'de gençlere yönelik istihdam politikalarında 15-19 yaş grubuna, Türkiye'de ise 20-24 yaş grubuna ağırlık verilmesi daha etkili sonuçlar yaratabilecektir. Ayrıca AB'de gençlerin eğitim düzeyleri arttıkça genç işsizlik oranlarının azalış gösteriyor olması, eğitime daha fazla ağırlık verilerek gençlerin istihdamının artırılmasını sağlayabilecektir. Ancak Türkiye'de eğitim düzeyi ile genç işsizlik oranları arasındaki doğru orantı, eğitim sisteminin tekrar gözden geçirilme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitekim bu durum eğitilmiş gençlerin işverenin aradığı niteliklere haiz olmaması anlamına gelebilmektedir. İş dünyasının ihtiyaç duyduğu özellikte işgücü yetiştirmek niyetiyle özellikle mesleki eğitimde teorik dersler yerine uygulamalı eğitimin yoğunluğunun artırılması, gençlerin ileride istihdam olanağı olan alanlarda eğitim alması konusunda yönlendirilmesi, staj uygulamasının süresi ve içeriği açısından öğrencinin istihdamında etkili olacak şekilde dizayn edilmesi gibi unsurlar dikkate alınarak Eğitim reformu yapılması genç işsizliğin azaltılması yönünde etkili olabilmektedir.

KAYNAKÇA

Akcan, A. T.(2018). "Türkiye İşgücü Piyasasında Suriyeli Sığınmacıların Yeri ve Etkileri", SGD Sosyal Güvenlik Dergisi, 8(2): 59-73.

Alkan, O. (2009). "Yükseköğretim Kurumlarında Ar-Ge Harcamaları Ve Finansman Şekilleri" Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu, Maliye Bakanlığı Bütçe Ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü.

- Alpagut, G. (2008). "AB'nde Güvenceli Esneklik ve Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler", TİSK Akademi, 3 (5): 6-37.
- Apaydın, Ç. (2015). "Bilim Ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun (BTYK) 1989- 2014 Yılları Arasındaki Almış Olduğu Kararların Uygunluk Analizi İle İncelenmesi" Cumhuriyet International Journal Of Education-Cije E-Issn: 2147-1606, 4 (4): 1 – 17.
- Ayber, İ. (2005). "Sınai Mülkiyet Hakları İle İlgili Uluslararası Kuruluşlar (WIPO, DTÖ, AB)", T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Aydın, Noyan (2012). "Türkiye'de İşsizlik Olgusu ve Çözümüne İlişkin Politikaların Etkinliği", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aykın, H. (2014). "Ticarileşmiş Sınai Mülkiyet Haklarından Elde Edilen Kazançlar İçin Yeni Vergisel Teşvik: "Patent Box" Rejimi", Vergi Sorunları Dergisi, 312: 75-86.
- Bağcı, E. (2018). Eğitim Düzeyinin İşsizlik Üzerindeki Etkisi: Gelişmiş Ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Karşılaştırılması", Finans, Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (1): 348-358.
- Bayır, D. (2006). "AB Projelerinde Bilgi Hizmetlerine Yeni Açılımlar" ÜNAK'06: Bilimsel İletişim ve Bilgi Yönetimi, 331.
- Bedel, Esra Fatime (2014). "Genç İşsizlerde İşsizlik Deneyiminin Sosyolojik Analizi", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Bıçerli, Mustafa Kemal (2003). Çalışma Ekonomisi, İstanbul: Beta Yayınları, İstanbul, 2. Baskı.
- Bıçerli M. K. (2004). "İşsizlikle Mücadelede Aktif İstihdam Politikaları", Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları; No. 1563, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları; No. 184.
- Bilici, U. (2002). "Ülkemizin Teknolojik Gelişiminde Ar-Ge'nin Önemi", TMMOB-Maden Mühendisleri Odası Madencilik Bülteni, 063, Haziran. http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/f83971673de5c8e_ek.pdf, (11.01.2019).
- Canbey Özgüler, V. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye İşgücü Piyasalarının Karşılaştırmalı Analizi. Cinius Yayınevi, İstanbul.
- Çağlar, E. (2017). "Toplam Faktör Verimliliğine Yönelik Politika Ve Kurumsal Çerçevelerin Değerlendirilmesi", Almanya Ve Güney Kore Vaka Analizleri. Toplam Faktör Verimliliği Politika Çerçevesi Geliştirilmesi Destek Projesi.
- Çelebi, A. K. & Kahriman, H. (2011). "Avrupa Birliği Ülkeleri Ve Türkiye'de Ar-Ge Faaliyetlerine Yönelik Vergi Teşvikleri Ve Bunların Karşılaştırmalı Analizi", Maliye Dergisi, 161: 33-63.
- Çetinkaya, E. (2010). "Genç İşsizliğin Teorik Açıklamaları", İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 58: 45-57.
- Çomu, M. K. (2006). "AB'de Uygulanan Bilim Ve Teknoloji Politikaları Ve Türkiye Karşılaştırması", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dinan, D. (2005). Avrupa Birliği Ansiklopedisi (Çev.: Hale Akay), İstanbul: Kitap Yayınları, Cilt:1-2, 1. Baskı, İstanbul.
- Erdayı, A. U. (2009). "Dünyada Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Ulusal Politikalar ve Türkiye" Çalışma ve Toplum, DİSK Birleşik Metal-İş Sendikası, Birleşik Metal-İş Basın Yayın Dairesi, İstanbul, 3: 133-162.
- Erkiletlioğlu, H. (2013). "Dünyada Ve Türkiye'de Ar-Ge Faaliyetleri", İş Bankası İktisadi Araştırmalar Bölümü, Haziran.
- Essen European Council (1994). "Essen European Council Bulletin of the European Communities", 12, 10 December.
- Ferrera, M. & Hemerijck, A. & Rhodes, M. (2001). "The Future Of The European 'Social Model' In The Global Economy", Journal Of Comparative Policy Analysis: Research And Practice, 3: 163-190.
- Göker, A. (2006). Avrupa Birliği'nin Bilim Ve Teknoloji Politikası: Aramızdaki Açık. Avrupa Birliği Dersleri: Ekonomi- Politika- Teknoloji (Der: İrfan Kalaycı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

- Gökovalı, U. & Bozkurt, K. (2006). “Fikri Ve Sınai Mülkiyet Hakkı (FSMH) Olarak Patentler: Dünya Ve Türkiye Açısından Tarihsel Bir Bakış”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), 17: 135-146.
- Gündoğan, N. (1999). Genç İşsizliği Ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Uygulanan Genç İstihdam Politikaları. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 54, Ocak-Mart, Ankara
- Gündoğan, N. (2006). “Avrupa Birliği'nde Yeni Bir Yönetişim Biçimi Olarak Açık Koordinasyon Yöntemi ve Avrupa İstihdam Stratejisi” Çimento İşveren Dergisi, Ocak: 11-26
- Günlü, R. (2003). “Avrupa Birliği'nde İstihdam, Eğitim ve Meslek Eğitimi”, Ankara: Türkiye-AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu, Yayın No: 6.
- Gür E.& Bahçeci, D. (2014). Karşılaştırmalı Bir Analiz: Avrupa'da Gençlerin Katılımı Ve Gençlik Politikası, İstanbul Bilgi Üniversitesi Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları , No: 10, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 481, Birinci Baskı, İstanbul.
- Hakan, M. A. (2008). ”Mülkiyet, Fikri Mülkiyet, Patent Ve Avrupa Patenti”, Dışişleri Bakanlığı Yayınları Ekonomik Sorunlar Dergisi, 29: 1-6.
- Işıkoğlu, Pelin Suzan (2013). “Türkiye'de Genç İşsizlik Sorunu: Denizli İli Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Karagöl, E.T. & Karahan, H. (2014). “Ar-Ge Ve İnovasyon”, Yeni Ekonomi Dergisi, 82: 1-36.
- Kesici, M. R. & Selamoğlu A. (2005). “Genel Hatlarıyla Avrupa İstihdam Stratejisi” İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 7 (2): 25-51.
- Kıcır, B. (2017). “Eğitilmiş Genç İşsizliği Üzerinden İşsizlik Kaygısına Bir Bakış”, Çalışma Ve Toplum Dergisi, 54(3): 1369-1395.
- Milevska-Kostova, N. & Kotevska, B. (2011). “Macedonia: Education Vs. Unemployment - A Way Out Of Poverty?”, Journal For Labour And Social Affairs In Eastern Europe, 14 (2): 251-264.
- MÜSİAD (2014). 2023 Vizyonu Işığında Türk Sınai Mülkiyet Raporu MÜSİAD Araştırma Raporları, (Hazırlayan: Cahit Suluk) İstanbul: Mavi Ofset.
- OECD (2002). Bilimsel ve Teknolojik Faaliyetlerin Ölçümü Araştırma ve Deneysel Geliştirme Taramaları İçin Önerilen Standart Uygulama Frascati Kılavuzu. https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/kilavuzlar/frascati_tr.pdf, (03.11.2017)
- O'Higgins, N. (2001). “Youth Unemployment And Employment Policy: A Global Perspective”, Munich Personal Repec Archive, ILO.
- Orkunoğlu Ş. & Işıl F. & Yereli, A.B. (2016). “Seçilmiş AB Ülkelerinde ve Türkiye'de Patent Gelirlerine İlişkin Vergileme “Patent Box” Rejimi”. Sosyoekonomi, 24 (29): 183-203.
- Ortan, A.N. (1991). Avrupa Patent Sistemi, Ankara: Adalet Matbaacılık, Cilt:1.
- Önel ,T. (2011). “AB Çerçeve Programları Ve Türkiye 7. Çerçeve Programı Ve Türk Savunma Şirketlerinin Performans Analizi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özerdem, F. (2012). “Avrupa Birliği Çerçevesinden Türkiye'deki Üniversite-Sanayi İşbirliği ve Trakya Bölgesinden Örnekler”, Balkan Sosyal Bilimler Dergisi ,1 (1): 1-11
- Pınar, Ö.; Uzunoğlu, H. (2009). “Avrupa Birliği'nin Ar-Ge Politikaları Ve Türkiye'nin Uyumu”, İzmir Ticaret Odası Ar-Ge Mayıs Bülteni, 1-8.
- Selamoğlu, A. (2002). “Gelişmiş Ülkelerde İstihdam Politikaları, Esneklik Arayışı ve Etkileri”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (2): 33-63.
- Soyak, A. (2005). “Fikri Ve Sınai Mülkiyet Hakları: Tanımı, Tarihsel Gelişimi Ve GOÜ'ler Açısından Önemi”, Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi, 1: 11–30.
- Sungur, O. (2006). “Bir Başarı Örneği Olarak Finlandiya Ulusal İnovasyon Sisteminin Analizi: Aktörler, Roller, Güçlü Ve Zayıf Yönler”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (4): 120-145.

Şahin, Levent (2010). “Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Genç İşsizlik Sorunu” Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şentürk, Derya (2018).” Türkiye’de 2000-2015 Dönemi Genç İşsizlik Sorunu: İŞKUR’un İstihdam Sorununun Çözümüne İlişkin Rolü Ve Etkisi” , Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Taş, H. Y. & Bilen M. (2014). “Avrupa Birliği Ve Türkiye’de Genç İşsizliği Sorunu Ve Çözüm Önerileri”, HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 3 (6): 50-69.

Türker, H. (2017) .“ İsveç Ülke Profili” İzmir Ticaret Odası, Uluslararası İlişkiler Müdürlüğü.

Uşun, E. (2004). “Avrupa Birliği’nde İşsizlikle Mücadele” Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 11 (1): 69-82.

Ünal, T. & Seçilmiş, N. (2013). Ar-Ge Göstergeleri Açısından Türkiye Ve Gelişmiş Ülkelerle Kıyaslaması. İşletme Ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 1(1), 14-22.

Weishaupt, J. T. & Lack, K. (2011). “The European Employment Strategy: Assessing the Status Quo”, German Policy Studies, 7 (1): 9-44.

Werner, H. (1999). “Countries With Successful Employment Policy-What is Behind Their Success” Institute for Employment Research; Labour Market Research Topics, 33: 1-22.

Yazar Aslan, B. (2014). “Türkiye’de Genç İşsizliğe Yönelik Bir Alan Araştırması: Üniversite Öğrencileri Arasında Kaygı Ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi”, Uzmanlık Tezi, T.C. Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Eğitim Ve Araştırma Merkezi, Ankara.

6676 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin desteklenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun: İkinci madde (25.02.2016.), T.C. Resmi Gazete.

İnternet Kaynakları

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı Sosyal, Bölgesel Ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı (2017). Avrupa 2020 Akıllı, Sürdürülebilir Ve Kapsayıcı Büyüme Stratejisine İlişkin Bilgi Notu, <https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Avrupa%202020%20Stratejisi.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.09.2019).

Akbaş, G.; Apar, A. (2010). “Avrupa 2020: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme İçin Avrupa Stratejisi”, AB Genel Sekreterliği Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı Özel Bilgi Notu, http://www.abgs.gov.tr/files/SBYPB/Sosyal%20Politika%20ve%20C4%B0stihdam/avrupa_2020_stratejisi.pdf, (Erişim Tarihi: 02.09.2019).

Arıkan, C. (2006) Avrupa Birliği Çerçeve Programları ve Türkiye nin 6.Çerçeve Programındaki Başarımı. https://ref.sabanciuniv.edu/sites/ref.sabanciuniv.edu/files/ab_6cp.pdf (Erişim Tarihi: 15.02.2019).

Avrupa Konseyi (2003). “Eğitim, Gençlik ve Kültür”, Konseyin 2503. Oturumu, 5-6 Mayıs, 8430/03, Brüksel, s. 5, 6, 21, 22, 23, <http://www.yok.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 12.08.2019).

Erkek, D. (2011). AR-GE İnovasyon ve Türkiye. <http://www.geka.org.tr/yukleme/dosya/16f80581dc639ad5f68c7f3b891eccd0.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.08.2019).

EU (2018): EU Innovation Union Scoreboard 2018. European Commission 2018, (Erişim Tarihi: 18.09.2019).

European Commission (2010). “Youth on the Move”, Brussels, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0477:FIN:EN:PDF>, (Erişim Tarihi: 17.08.2019).

European Commission White Paper (2002). “A New İmpetus For European Youth”, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fc66784d-f7c5-4e8fb47a-92ebb44f1d64> (Erişim Tarihi: 08.08.2019).

European Commission (2000), “Social Inclusion of Young People”, Official Journal, C 374 of 28.12.2000. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2000:374:FULL&from=LV>, (Erişim Tarihi: 04.02.2019).

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İstatistikler. <http://www.goc.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 25.08.2019).

TUBİTAK - Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (2004) .Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları 2003-2023 Strateji Belgesi. https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/Vizyon2023_Strateji_Belgesi.pdf (Erişim tarihi: 10.08.2019)

Türk Patent Enstitüsü (TPE), (2007). Avrupa Patenti. <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/temp/B6614AFA-44C9-4010-AA37-E1A63E00251C.pdf> (Erişim Tarihi: 03.08.2019).

Türk Patent Enstitüsü (TPE), (2004), Sınai Mülkiyet İle İlgili Uluslararası Anlaşmalar ve Türkiye'nin Bu Anlaşmalarla İlgili Durumu. Ankara: TPE .(Erişim tarihi: 18.08.2019).

Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi'ne (TUBİTAK-ULAKBİM, <https://ulakbim.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/cabim-tarihcesi>, (Erişim Tarihi: 12.08.2019).

UNESCO (2012). International Standard Classification of Education, ISCED 2011, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000219109>, (Erişim Tarihi: 05.08.2019).

http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/BTYPD/BTYK/btyk24/EK1_7CP_Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 20.08.2019).

https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/birlik%20programlari/horizon_2020_programi.pdf (Erişim Tarihi: 18.08.2019).

<https://btgm.sanayi.gov.tr/Handlers/DokumanGetHandler.ashx?dokumanId=be5062ab-687f-4ab3-ab8a-455c64fab117> (Erişim Tarihi: 07.08.2019)

https://ufuk2020.org.tr/sites/default/files/u58/ufuk2020_kitapcigi.pdf, (Erişim Tarihi: 14.08.2019).

<https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/commonContent/History> (Erişim Tarihi: 22.08.2019)

https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_941_2018.pdf, (Erişim Tarihi: 24.08.2019)

www.ec.europa.eu/eurostat/data/database, (Erişim Tarihi: 29.08.2019)

<http://www.yok.gov.tr/ar/web/uluslararasi-iliskiler/isced>, (Erişim Tarihi: 06.08.2019).

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30723>, (Erişim Tarihi: 02.08.2019).

<https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboard>, (Erişim Tarihi: 02.08.2019)

<https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=SL.UEM.1524.NE.ZS&country=#>, (Erişim Tarihi: 02.08.2019)